

BEVEZETŐ

Aligha van időszerűbb téma az együttműködésnél könyvtári és tájékoztatási rendszerünkben. Meg kell barátkoznunk azonban azzal a gondolattal, hogy a továbbiakban együtt fogunk élni az együttműködés problémáival, mint szakmai gondolkodásunk lényeges összetevőivel. Azért is, mert a kölcsönhatások, kapcsolatok elemértékűek egy rendszer összetevői között, ugyanolyan fontosságuk van, mint a rendszert alkotó intézményeknek. Célszámunk egy ilyen újfajta könyvtárszemlélet kialakítását kívánja erősíteni azzal a nem titkolt szándékkal, hogy ennek a látásmódnak, a problémákat magasabb szervezetségi szinten felvető gondolkodásnak híveket szerezzen. Hagyományosan ugyanis csak az egyes intézmények, de legfeljebb hálózatok, régiók vagy szakmák kereteiben voltunk képesek kérdéseinket és válaszainkat felvetni vagy megfogalmazni. A magasabb szervezetségi szint nem más, mint a tájékoztatásügy egésze. Ez a bonyolult szervezet, vagyis az egész, más kérdéseket vet fel, mint az alkotó elemek külön-külön, és más fogalmakkal lehet az egész kérdéskört leírni és megérteni.

Az új szemlélet megértéséhez, hadd hozzam példának a kapcsolatokat életben tartó, azokat éltető, központinak nevezett szolgáltatásokat. Ezek eddig úgy éltek tudatunkban, mint valamely könyvtár része, osztálya; megítélésüket is ez az alacsony besorolás szabta meg. Most pedig szinte olyan súlyt kapnak a rendszer egészében, mint az intézmények összessége. Aki a rendszert működő egésznek tekinti, aligha tartja ezt túlzásnak.

Igyekezetünk szerint, az együttműködés kérdéseit ezen a magasabb szervezetségi szinten kívántuk tárgyalni, mert a kooperáció ezen a szinten vizsgálható és érthető meg igazán. S ha most az olvasó felteszi a kérdést, sikerült-e az együttműködés témáját maradéktalanul ilyen keretekben megvitatni, akkor a válasz csak az lehet, hogy törekvéseink nem jártak teljes sikerrel. Mind a téma, mind a tét nagysága olyan, hogy nem vállalkozhat egyetlen folyóiratszám perfekt megoldást nyújtani. Recepteket pedig nem állt szándékunkban adni. A probléma tisztázásához azonban, bizodalunk szerint hozzájárultunk. Elsősorban azzal, hogy a kérdéskört igyekeztünk súlyozni, szakítva azzal a gyakori szemlélettel, mely szerint minden egyaránt fontos.

Természetes, hogy az együttműködés vonzáskörébe esik számos olyan, nem is a mi szakmánk illetékességébe eső terület, amely hatással van saját fejlődésünkre. Tudjuk például, hogy az együttműködés annyira és úgy tud kialakulni, amennyire az intézményközi kommunikáció ezt lehetővé teszi. Kommunikálni pedig csak megfelelő technikával lehet. Ezért kértük meg *Mazgon* Sándort, adjon számunkra áttekintést arról, milyen lehetőségeink vannak egyáltalán ezen a téren és mi várható. Kitűnő összegzésében még arra is kitért – tartózkodóan, nem vitatkozva, hanem tényként közölve –, hogy nálunk még bizo-

nyos kódok kialakításában sincs minden rendjén. (Tanulmányának második részével, amely a várható fejlődéssel foglalkozik, a Könyvtári Figyelő egyik későbbi számában találkozhatunk majd.)

Azt is tudjuk régóta, hogy a tájékoztatás országos rendszere jóval túlnő saját szakmánkon, és hogy nem maradhatunk elszigetelve ebben a nagyobb rendszerben. A használó integráltan kíván tájékozódni, ezért kell tudni, mit tesznek a társintézmények. Ennek jegyében kértünk tanulmányt nemcsak *Fogarassy Miklóstól* a közgyűjtemények összedolgozásáról, hanem *Dörnyei Józseftől* és *Straub Elektől* is, akik a statisztikai, illetve az államigazgatási tájékoztatásról szóltak. Külön öröm, hogy ennek kapcsán elvi-elméleti problémák is felvetődtek. Reméljük, e két tanulmányt mások fogják folytatni a jövőben, szélesítve és gazdagítva saját ismereteinket.

Saját házunk táját járja körül a többi írás. Ezek mind stílusban, mind felfogásban nagyon különbözőek, a konklúziók pedig nem is mindig összecsengők. Egy dolog azonban bizonyos: leírásaik alapján pontosabb diagnózis állítható fel, közelebb juthatunk az okok felderítéséhez, s talán itt-ott megcsillan valami a kibontakozásból is.

Három-négy tanulmány és a külföldi gyakorlatról szóló beszámolóik főleg terjedelmi okokból nem kerülhettek a jelenlegi számba. Ezeket a Könyvtári Figyelő következő számai közlik, remélhetőleg a hozzászólásokkal, vitáirásokkal együtt.

Senki sem hiheti, hogy a kooperációra való készség hiánya valamiféle nemzeti sajátosságból ered nálunk. Vannak ugyan, akik ezt elég régóta állítják. Ha elfogadnánk érvelésüket, önmagunkat mentenénk fel a cselekvés felelőssége alól. Az okok, a helyzet reális feltárásához szélesebb szakmai demokratizmus kell és őszintébb szó. Legyen ez a célszám egy megújuló, elemző, őszinte kritikus szakmai vita nyitánya.

HORVÁTH TIBOR
vendégszerkesztő